Les llengües dels catalans

Llengües que es parlen a Catalunya

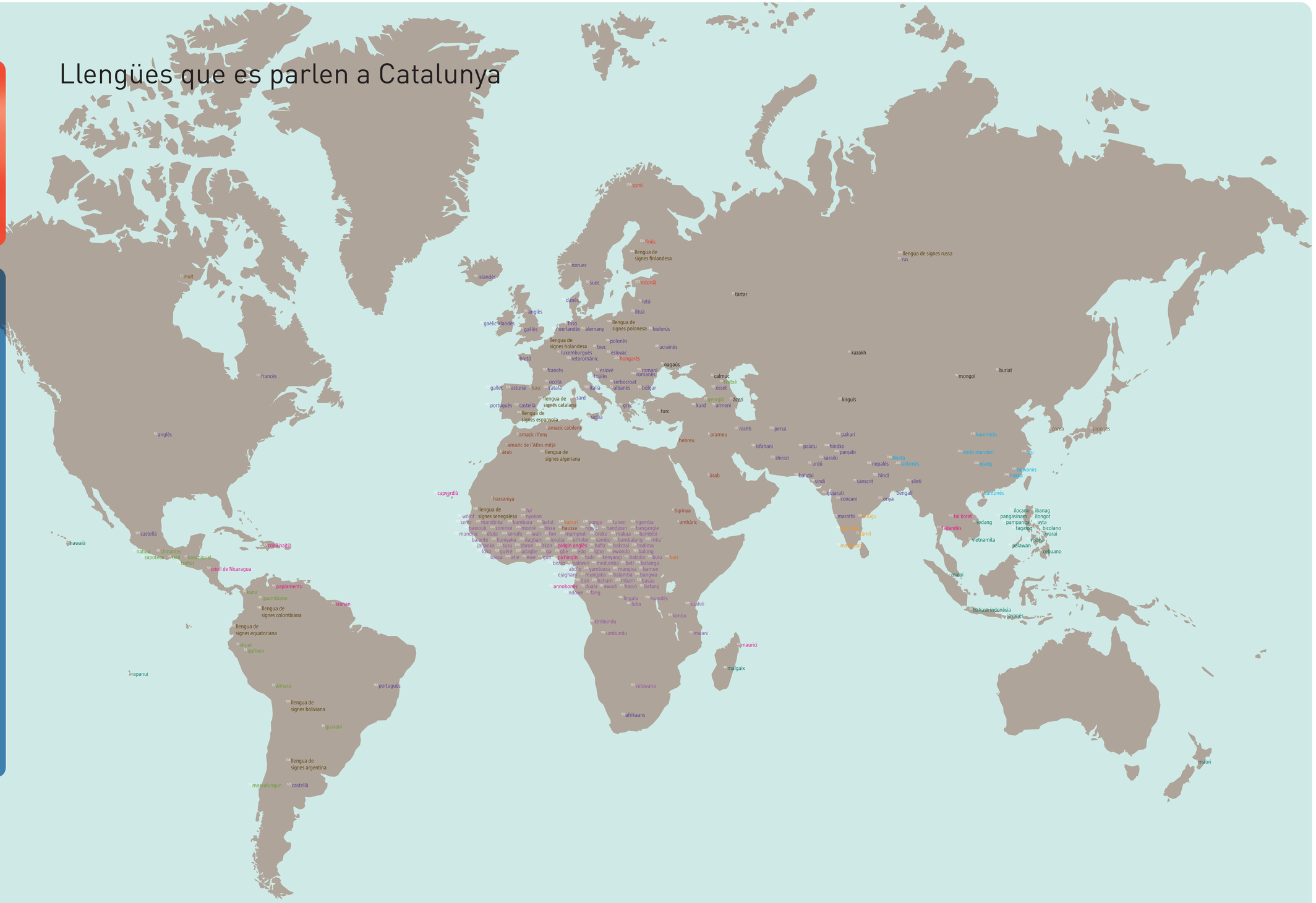

En la nostra cultura, el mite de Babel ha perpetuat la idea de la diversitat lingüística com a càstig.

Ben mirat, però, allò que es castigava era el monolingüisme, una visió del món tan estreta que havia portat els humans a l'assoliment d'una única obra. La diversitat permet l'aprofitament i el gaudi de molts més recursos, per això no hi volem renunciar i no ens cal. Les llengües són acumulables, no cal desaprendre'n cap per aprendre'n una altra. El reconeixement del plurilingüisme de la nostra societat ens permet defugir les dicotomies que només porten conflictes i participar col·lectivament en la reposició de la llengua que es va generar en el nostre territori.

OBRA SOCIAL Caixa Sabadell

[=]
c i e m e n

GELA Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades

Les llengües dels catalans

Les llengües dels catalans

L'ampliació del calidoscopi lingüístic originat per l'afluència d'immigrants és una experiència que ha obert els ulls als europeus.

La vivència de cultures exòtiques i de contrastos lingüístics ha portat la gent a parar atenció a les realitats lingüístiques del seu entorn, és a dir, a les realitats que havien estat tergiversades i falsejades per la ideologia de l'estat nació, amb la seva glorificació de la monocultura.

Harald Haarmann

El que volen dir els noms de les llengües

alemany: **"tots els homes"**
amazic: **"home lliure"**
baulé: **"l'infant és mort"**
cabil: **"tribu"**
eslovac, eslovè, eslau: **"esclau"**
ful: **"nòmades"**
mapudungun: **"llengua de la terra"**
nahua: **"que parla bé"**
noruec: **"camí del nord"**
popoluca: **"bàrbar"**
sànscrit: **"llengua perfeccionada"**
suahili: **"costa"**
urdu: **"campament"**
wolof: **"negre"**

Llista de llengües per famílies lingüístiques

Família	*Branca*	*Llengua*
afroasiàtica	berber	1 amazic de l'Atles mitjà
		2 amazic cabilenc
		3 amazic rifeny
	semítica	4 amhàric / etiop modern
		5 àrab
		6 arameu
		7 hassaniya
		8 hebreu
		9 tigrinya
	txàdica	10 haussa
aïllada		11 basc / euskera
		12 coreà
		13 japonès
altaica	mongola	14 buriat
		15 calmuc
		16 mongol
	turquesa	17 àzeri
		18 gagaús
		19 kazakh
		20 kirguís
		21 tàrtar / tàtar
		22 turc
amerìndia	aimarà	23 aimara
	araucana	24 mapudungu / maputxe
	barbacoana	25 guambiano
	chibcha	26 kuna
	maia	27 kaqchiquel / kakchiquel / cachiquel
		28 txol / ch'ol
		29 tzeltal
	otomang	30 chinantec
		31 zapoteca
	quítxua	32 quítxua
	shuar	33 shuar
	tupí-guaraní	34 guaraní
	utoasteca	35 nàhua
àustrica	austroasiàtica	36 sedang / tang
		37 vietnamita
	austronèsica	38 ayta
		39 bahasa indonèsia
		40 bicolano
		41 cebuano
		42 hawaià
		43 ibanag
		44 ilocano
		45 ilongot
		46 javanès / jawa
		47 malai
		48 malgaix
		49 maori
		50 palawan / palaweño
		51 pampanga
		52 pangasinàm
		53 rapanui
		54 tagalog / tagal
		55 visaya
		56 warai
caucàsica	meridional	57 georgià
	nord-oriental	58 txetxè
crioll	base anglesa	59 crioll de Nicaragua
		60 pichinglis / crioll de Fernando Poo
		61 pidgin anglès
		62 sranan
	base francesa	63 crioll haitià
		64 maurici
	base iberorromànica	65 papiamentu
	base portuguesa	66 annobonès / fa d'ambu
		67 capverdià / kabuverdianu / kriolu

Família	*Branca*	*Llengua*
dravídica	central meridional	68 telugu
		69 kannada
		70 malaialam
		71 tàmil
esquimoaleuta		72 inuit
indoeuropea	albanesa	73 albanès
	armènia	74 armeni
	bàltica	75 letó
		76 lituà
	cèltica	77 bretó
		78 gaèlic irlandès
		79 gal·lès
	eslava	80 búlgar
		81 serbocroat
		82 eslovè
		83 eslovac
		84 polonès
		85 txec
		86 bielorús
		87 rus
		88 ucraïnès
	germànica	89 danès
		90 islandès
		91 noruec / bokmal
		92 suec
		93 afrikaans
		94 alemany
		95 anglès
		96 frisó
		97 luxemburguès
		98 neerlandès / holandès
	grega	99 grec
	indoirània	100 bengalí
		101 concani
		102 gujarati
		103 hindi
		104 hindko
		105 marathi
		106 nepalès
		107 oriya
		108 pahari / potwari
		109 panjabi
		110 romaní / romanó / caló
		111 sànscrit
		112 saraiki
		113 sileti
		114 sindi
		115 urdú
		116 balutxi
		117 osset
		118 kurd
		119 paixtu
		120 persa / farsi
		121 isfahani
		122 rashti
		123 shirazi
	romànica	124 asturià
		125 castellà / espanyol
		126 català
		127 francès
		128 friülès / friulà
		129 gallec
		130 italià
		131 occità / aranès / gascó
		132 portuguès
		133 retoromànic / romontsh
		134 romanès / moldau / valac
		135 sard
		136 sicilià

Família	*Branca*	*Llengua*
llengua de signes		137 llengua de signes algeriana
		138 llengua de signes argentina
		139 llengua de signes boliviana
		140 llengua de signes catalana
		141 llengua de signes colombiana
		142 llengua de signes equatoriana
		143 llengua de signes espanyola
		144 llengua de signes finlandesa
		145 llengua de signes holandesa
		146 llengua de signes polonesa
		147 llengua de signes russa
		148 llengua de signes senegalesa
llengua internacional auxiliar		149 esperanto
nigerocongolesa	atlàntica	150 bafia
		151 bainouk
		152 bakoko / basoo
		153 balante
		154 bassa
		155 diola
		156 ful / fula / fulfulde / pulaar
		157 mandjac / manjaco
		158 guéré
		159 serer
		160 wòlof
	bamileke	161 bafang / fe'fe
		162 bandjoun / ghomálá / mandju
		163 banqwa / yemba / dschang
		164 medumba
	bantu	165 bafut / babute
		166 bakossi / akoose / kosi
		167 bakweri / mokpwe
		168 balamba
		169 balong / ngoe
		170 bambalang
		171 bamun
		172 basaa
		173 bassó
		174 batanga / banoho / noku
		175 beti
		176 bissio
		177 bubi
		178 bulu
		179 duala
		180 eton / iton
		181 ewodi
		182 ewondo
		183 fang
		184 kimbu
		185 kimbundu / mbundu
		186 lingala
		187 luba
		188 makaa
		189 mangisa / mengisa
		190 mbo / sambo
		191 mwani / ibo
		192 ndowe
		193 ngemba
		194 ngwo / banya
		195 oroko
		196 ruandès
		197 setswana
		198 suahili
		199 umbundu
	benue	200 edo
	ekoid	201 ejagham / ekoi
	gur	202 dagbani
		203 mampruli
		204 senufo
		205 wali / wala

Família	*Branca*	*Llengua*
	kwa	206 abron / brong
		207 adagbe
		208 àkan / aixanti / asante / twi
		209 atie
		210 ewe
		211 fon
		212 ga / amina
		213 gbe / xwuela
		214 gun
		215 igbo
		216 ioruba
	mandé	217 loko
		218 bambara
		219 bissa
		220 koniyaka
		221 mandinka
		222 soninké / saranhule / sarawule
		223 susu
	manding	224 jahanka
		225 jula / diula / mooré
	mbam	226 banen / tunen
		227 nyokon / tunen
		228 yambassa / nugunu
	mbam-nkam	229 mbam
		230 mbu'
		231 mungaka
		232 abo'o
		233 baham
		234 bambibi
		235 bangangle
		236 bodima
		237 kenyangi
		238 pongo
		239 urhobo
nilosahariana	sahariana	240 kanuri
	sudànica	241 bari / kukú
sinotibetana	tibetobirmana	242 qiàng
		243 sikkimès
		244 tibetà
		245 xinès kunminès
	xinesa	246 hakka
		247 taiwanès / hokkien / min del sud
		248 wu
		249 xinès cantonès / yue
		250 xinès mandarí / putonghua
tai-kadai		251 tailandès / thai / siamès
		252 tai korat
uràlica	finoúgrica	253 estonià
		254 finès
		255 hongarès
	sami	256 sami

OBRA SOCIAL Caixa Sabadell

[=]
c i e m e n

GELA Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades

Les llengües dels catalans

Les llengües dels catalans

Diversitat de llengües, diversitat d’escriptures

Les llengües que es parlen a Catalunya són moltes i la diversitat de sistemes d’escriptura que les comunitats fan servir és molt gran. T’has fixat que moltes botigues i restaurants tenen rètols en diferents escriptures?

L’escriptura implica un gran canvi respecte de les característiques del llenguatge humà. Si en aquest el missatge és transitori, evanescent, l’escriptura en permet la fixació.

Però l’escriptura no fa la llengua, en el sentit que la llengua és sempre prèvia a l’escriptura. Per això, totes les llengües són llengües al marge que tinguin tradició escrita o no. Que l’escriptura no sigui un element inherent a la llengua permet l’existència de sistemes d’escriptura diversos fins i tot en la mateixa llengua.

Una llengua pot representar-se utilitzant un sistema d’escriptura i canviar a un altre al llarg de la història, també pot fer-ne servir més d’un simultàniament o pot simplement no utilitzar-ne cap. Això és possible perquè la dimensió fonamental de les llengües és l’oralitat i l’escriptura és una manera convencional i arbitrària de representar les llengües mitjançant signes gràfics.

Les llengües poden representar-se amb diferents sistemes d’escriptura, però cal adaptar-los mitjançant modificacions o la introducció de nous signes. L’alfabet àrab consta de 28 lletres, però per poder representar tots els sons de la llengua persa (o farsi) s’hi van afegir quatre lletres, i per escriure l’urdú es van crear quatre lletres més.

El **panjabi** s’escriu en tres alfabets diferents: el *devanagari*, a l’estat de Haryana (Índia) i associat a la religió hindú; el *shahmukhi*, versió de l’escriptura àrab utilitzada majoritàriament pels musulmans a la província del Panjab (Pakistan), i el *gurmukhi*, associat a la religió sikh i utilitzat a l’estat del Panjab (Índia).

ਸਾਰੇ ਇਨਸਾਨ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੱਕ ਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਕਲ, ਸਮਝ ਤੇ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Article 1 de la Declaració Universal de Drets Humans en panjabi (alfabet gurmukhi) *

سارے انسان آزاد تے حقوق تے عزت دے لحاظ نال برابر پیدا ہوندے نیں۔ اوہ عقل تے چنگے مندے دی پچھان تے احساس رکھدے نے ایس واسطے اونہاں نوں اک دوجے نال بھائی چارے والا سلوک کرنا چاہی دا اے۔

Article 1 de la Declaració Universal de Drets Humans en panjabi (alfabet shahmukhi) *

L’**amazic** té un alfabet propi des de l’antiguitat (alfabet tifinagh). Actualment aquesta llengua s’escriu utilitzant l’alfabet tifinagh, l’alfabet àrab i l’alfabet llatí.

ⵉⵎⴰⵏⴻⵏ, ⴰⵔⵣⵓ ⵏⴰ ⵍⵍⴰⵏ ⵜⵜⵓⵍⵍⵓ ⴷ ⵉⵍⵍⵉⵢⵉⵏ ⵏⵏⴰⵎⵙⴰⵡⴰⵏ ⴷ ⵢⵉⵣⵔⴼⴰⵏ ⵜⵓⵎⵙⴰⴽⵍⵉⵜ ⴷ ⵍⵃⴰⵇⵓⵍ ⵉ ⵢⵉⵙⵙⴻⴼⴽ ⴰⴷ-ⵜⵉⵍⵍⵉ ⵜⵓⵎⵖⴰⵜⵜ ⵅⴰⵔ ⴰⵔ ⵉⵎⵉⵍ.

Article 1 de la Declaració Universal de Drets Humans en amazic (alfabet tifinagh) *

Imdanen, akken ma llan ttlalen d ilelliyen msawan di lḥweṛma d yizerfan-ghur sen tamsakwit d lâquel u yessefk ad-tili tegmatt gar asen.

Article 1 de la Declaració Universal de Drets Humans en amazic (alfabet llatí) *

Alfabet àrab

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن ه و ي

Alfabet àrab adaptat al persa

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن ه و ي + پ چ ژ گ

Alfabet àrab adaptat a l’urdú

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن ه و ي + پ چ ژ گ + ٹ ڈ ڑ ے

* Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets. Són dotats de raó i de consciència, i han de comportar-se fraternalment els uns amb els altres.

OBRA SOCIAL Caixa Sabadell

[=]
c i e m e n

GELA Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades

Les llengües dels catalans

Les llengües dels catalans

Diversitat de llengües, diversitat d'escriptures

En general, la llengua és la dinamita del pensament.

Si mates o inutilitzes la llengua d'un poble, també pots matar el poble, però si planifiques o desenvolupes de veritat la llengua d'un poble, estàs dipositant tresors que poden ser eterns i estàs proporcionant-li instruments d'autorenovació, autoidentificació i autopromoció.

E. Adegbija

L'escriptura xinesa utilitza unes figures o logogrames, anomenats *hanzi*, que representen unitats lèxiques (paraules, morfemes). Aquest tipus d'escriptura permet que parlants de varietats molt diferenciades i inintel·ligibles en la comunicació oral (com els parlants de xinès mandarí i xinès cantonès) puguin llegir a la seva manera i entendre les mateixes figures escrites. Els caràcters xinesos també es fan servir, encara que amb modificacions, per escriure en japonès (anomenats *kanji*) o en coreà (*hanja*). En aquest cas, l'escriptura pot amagar la gran diversitat lingüística que ens envolta.

水

Si algú escriu 水, que representa el concepte **'aigua',**

un parlant de xinès mandarí llegirà [shui]
un parlant de xinès cantonès llegirà [seui]
un parlant de japonès llegirà [mizu]

2

Els logogrames funcionen de manera similar a les xifres aràbigues (1, 2, 3, 4, 5 ...), ja que són símbols que es llegeixen de diferents maneres en diferents llengües, però representen el mateix concepte.

Si algú escriu 2

un parlant de català llegirà [dos]
un parlant d'anglès llegirà [tu:]
un parlant de francès llegirà [dø]

OBRA SOCIAL Caixa Sabadell

[=]
ciemen
GELA Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades

Les llengües dels catalans

Els noms de les persones

Tothom té el seu nom i tots els noms tenen la seva història.

A través dels nostres noms podem trobar els vincles més insospitats amb les altres llengües i cultures. Qui ha pensat que Núria és un topònim basc? Qui sap que Kevin i David signifiquen el mateix? Qui s'ha adonat que Fàtima, Almudena o Guadalupe són noms d'origen àrab?
Conèixer els nostres noms és una manera de conèixer el món.

Antropònims

Josep: que Déu augmenti la família (hebreu)

Joan: compassió de Déu (hebreu)

Jordi: el qui treballa la terra, pagès (grec)

Georgina: conté el terme grec *geo*, 'terra', que també trobem en geografia, geologia, geometria... (grec)

David: estimat (hebreu)
el mateix significat que Kevin (irlandès)

Marta: senyora (hebreu)

Núria: lloc entre turons (basc)

Carles: viril (germànic)

Daniel: justícia de Déu (hebreu)

Marc, Marcel, Marcel·lí, Marcial: noms derivats del nom de Mart, el planeta de la guerra (llatí)

Anna: benèfica, compassiva (hebreu)

Xavier: casa nova (*etxe berri*) (basc)

Miquel: qui com Déu? (hebreu)

Alexandre: l'adversari (grec)

Ivan: forma russa de Joan (rus)

Sònia: forma russa de Sofia (rus)

Pau, Paula: petit (grec)

Ariadna: molt santa (grec)

Nerea: el qui neda (grec)

Nàdia: esperança (rus)

Fàtima: donzella (àrab)

Arnau: àguila forta (germànic)

Gerard: fort amb la llança (germànic)

Yaiza: (guantxe)

Ariadna
molt santa
(grec)

Carles
viril
(germànic)

Miquel
qui com Déu?
(hebreu)

Josep
que Déu augmenti la família
(hebreu)

Pau
petit
(grec)

Joan
compassió de Déu
(hebreu)

Núria
lloc entre turons
(basc)

Jordi
el qui treballa la terra, pagès
(grec)

Sheila (Cecília: etrusc) (irlandès): Cecília és un nom d'origen etrusc el significat del qual es desconeix. En llatí significa 'cegueta' per similitud amb *coeculus*. Del llatí *Caecilia* passa a l'anglonormand i d'aquí a l'anglès com a *Cecily* i a l'irlandès com a *Síla*. De l'irlandès passa a l'anglès *Sheila*, per bé que ja ningú no associa aquest nom a l'irlandès, i en l'argot australià *sheila* es refereix a qualsevol dona.

Quantes "Maries" coneixes?
Mary (anglès); **Marie** (francès); **Miren** (basc); **Máire** (irlandès); **Máiria** (escocès); **Mair** (gal·lès); **Marya** (rus); **Miriam** (hebreu); **Mireia** (català/occità)

Formes hipocorístiques
Molly (anglès); **Marietta**, **Mariella** (italià); **Maruja** (castellà); **Marieke**, **Mieke** (neerlandès); **Maike** (frisó); **Mia** (danès); **Maja** (suec); **Maixa**, **Manya** (rus); **Marusia**, **Marzena** (polonès i altres llengües eslaves).

OBRA SOCIAL Caixa Sabadell

[=]
c i e m e n
GELA Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades

Les llengües dels catalans

Els noms de les persones

La majoria de concepcions errònies al voltant de les llengües de signes no són més que el resultat del desconeixement i, sobretot, dels prejudicis que envolten les comunitats d'usuaris.

En llengua de signes es pot fer no tan sols una conferència sobre un tema d'investigació sinó que també es fa creació artística, sigui poesia, teatre o narració. Cal preservar tot aquest patrimoni tan ric.

Josep Quer

Noms en llengua de signes

El nom de les persones en llengua de signes sovint és una creació individual per a cadascú. Pot representar una característica física o de caràcter, les inicials, etc. Alguns noms propis tenen signes específics.

Noms xinesos

El xinès és una llengua tonal, això vol dir que un mateix segment amb to diferent pot tenir un significat molt diferent. Això pot crear moltes confusions. Segons dades de l'Idescat, el nom més freqüent dels homes xinesos que viuen a Catalunya és Wei, però aquest nom amaga molts noms possibles amb diferent significat i pot correspondre a diversos ideogrames. Passa el mateix amb noms com ...

Eva

Josep

Maria

Santiago

Noms de dones 女人的名字

JING
静 Jìng = silenciós, tranquil
晶 Jīng = brillant, lluminós

YING
英 yīng = heroi
莺 yīng = oriol
樱 yīng = cirera, cirerer
莹 yíng = pedra semblant al jade
滢 yíng = claredat cristal·lina
瑛 yīng = llampada de jade; jade transparent; cristall
盈 yíng = ple, benefici, guany, lleuger

YAN
燕 yàn = oreneta
艳 yàn = molt bonic, amorós
岩 yán = roca, penya-segat (també pot ser nom d'home)
炎 yán = molt calorós (nom d'home)]
雁 yàn = oca salvatge

Noms d'homes

WEI
伟 wěi = gran, poderós,
維 wéi = ajuntar, connectar / mantenir, preservar / pensament, pensar
巍 wēi = imposant, alt, elevat (noble)
唯 wéi = solitari / únic / pensar, considerar
威 wēi = força impressionant, puixança (molt popular)
纬 wěi = trama, latitud
蔚 wèi = cel blau

JUN
军 jūn = exèrcit, militar
俊 jùn = bonic, maco, guapo
君 jūn = monarca

FENG
风 fēng = vent
凤 fèng = fènix mascle (fins i tot més popular com a nom de dona!!)
丰 fēng = bonic, guapo, abundant
锋 fēng = punt d'espasa, avantguarda

YONG
永 yǒng = per sempre, etern
勇 yǒng = tenir coratge

OBRA SOCIAL Caixa Sabadell

[=]
ciemen
GELA Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades

Les llengües dels catalans

Les llengües dels catalans

Les noves famílies

Els sistemes de parentiu de romanès i català són idèntics ...

- català
- romanès

- home
- dona
- jo

El canvi demogràfic ha incorporat costums diversos a la nostra cultura. En l'àmbit familiar, les relacions de parentiu es poden explicar de manera molt diferent en cada llengua.

Hi ha llengües en les quals es diferencia entre oncles materns i paterns, d'altres on es diferencia segons l'edat dels germans, d'altres on germans i cosins es designen amb el mateix terme.
El mateix tipus de relació es pot explicar de moltes maneres.

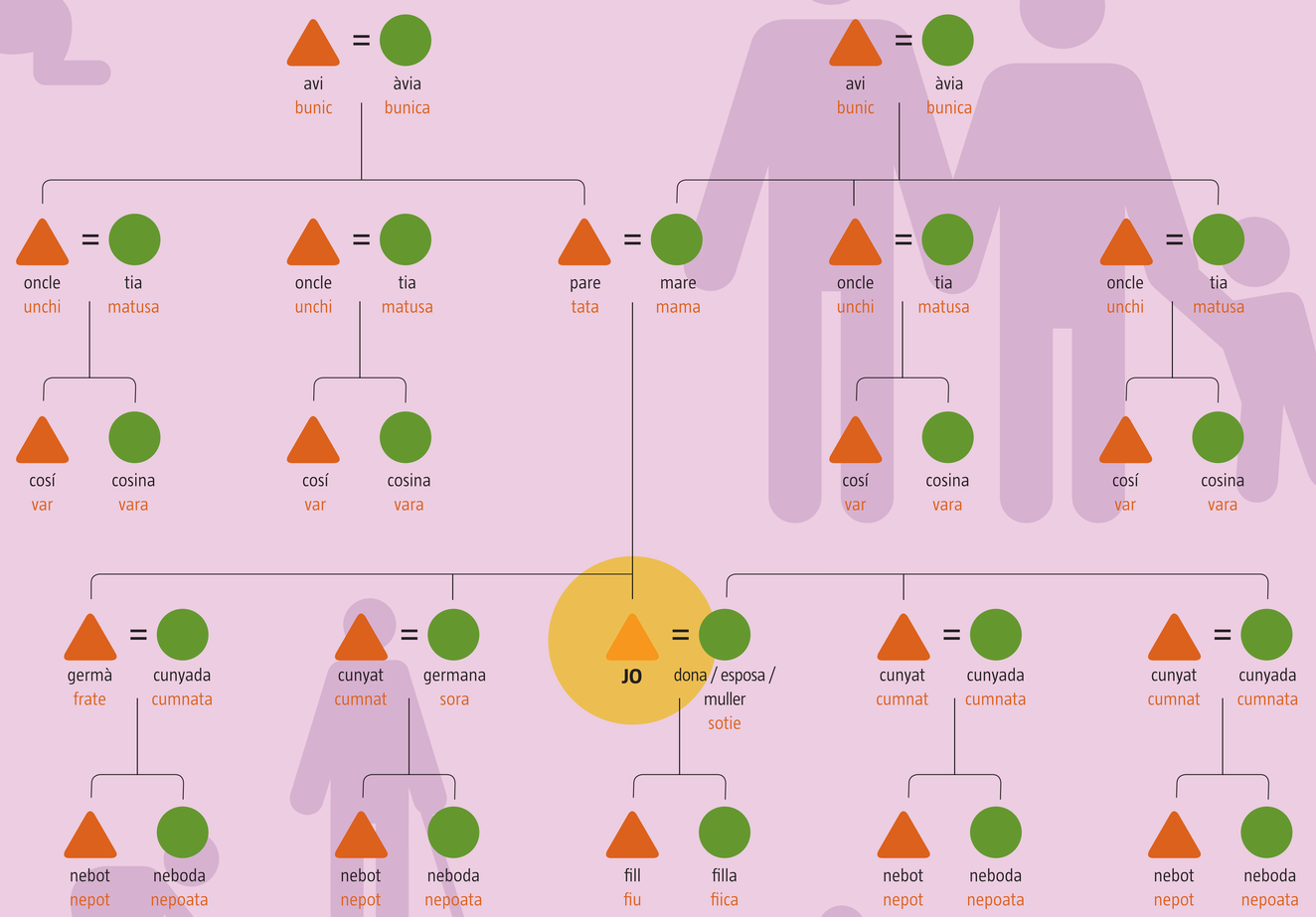

OBRA SOCIAL Caixa Sabadell

[=]
ciemen
GELA Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades

Les llengües dels catalans

Les
llengües
dels
catalans

Les noves famílies

El català pot presentar diferències molt marcades amb alguns sistemes de parentiu.

És molt significativa la simple veritat que la llengua —en el sentit general, polièdric— encarna la riquesa intel·lectual del poble que la parla...

La pèrdua de llengües locals, i dels sistemes culturals que expressen, ha significat la pèrdua irreparable de valors intel·lectuals de la indústria de la ment humana.

Ken Hale

En **panjabi** els cosins tenen noms diferents segons siguin fills o filles de quin germà o germana:

caceraa pràà (fill del germà del pare)
cacerii pàìN (filla del germà del pare)
phupheraa pràà (fill de la germana del pare)
phupeherii pràìN (filla de la germana del pare)
mameraa pràà (fill del germà de la mare)
mamerii pàìN (filla del germà de la mare)
khaalaa daa muNDDaa (fill de la germana de la mare)
khaalaa dii kuRii (filla de la germana de la mare)

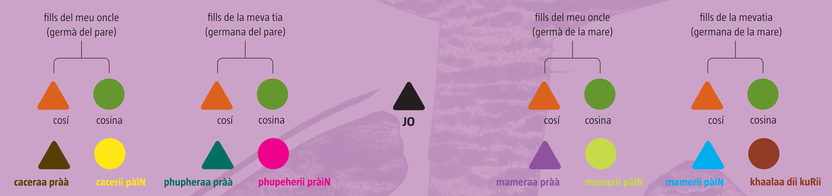

En **wòlof**: yaarbat designa el fill o la filla del "germà gran" o del "germà petit" de sexe contrari. Aquest terme engloba els nebots i també designa els fills de la germana de l'esposa, així com els fills d'aquells que tenen la mateixa edat que tu.
El terme *doom* (wòlof) designa, a més dels fills propis, tot fill d'un "germà gran", així com els fills del germà de l'esposa o del marit. Aquest terme engloba, doncs, els nebots i els cosins.

En **xinès mandarí**, els oncles tenen noms diferents segons si són paterns o materns, i els cosins es diuen tots igual excepte els fills del germà del pare:

1伯父 **bofu** / 2 伯母 **bomu** / 3 姑丈 **guzhang** / 4 姑姑 **gugu** / 5 父亲 **fuqin** / 6 母亲 **muqin** / 7 舅舅 **jiujiu** / 8 舅妈 **jiuma** / 9 姨丈 **yizhang** / 10 阿姨 **ayi** / 11 堂哥 **tangge** / 12 堂姐 **tangjie** / 13 表哥 **biaoge** / 14 表姐 **biaojie** / 15 表哥 **biaoge** / 16 表姐 **biaojie** / 17 表哥 **biaoge** / 18 表姐 **biaojie**

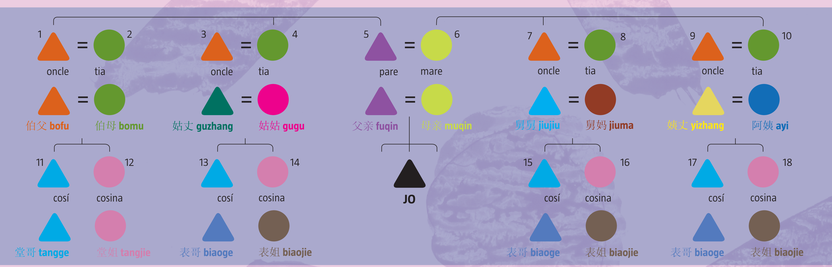

En **amazic**: oncle i cosí es diu igual. Però té noms diferents segons si és patern o matern.
Oncle i cosí paterns: **εzizi**
Tia i cosina paternes: **εamti**
Oncle i cosí maternes: **xali**
Tia i cosina maternes: **xalti**

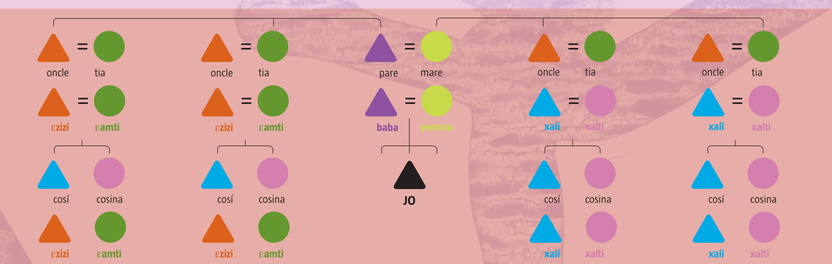

OBRA SOCIAL Caixa Sabadell

[=]
ciemen
GELA Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades

Les llengües dels catalans

Les llengües dels catalans

La diversitat és omnipresent en la nostra vida quotidiana. Quan ens vestim, quan juguem, quan fem esport fem servir paraules de les llengües més insospitades.

El mite que una única llengua seria millor per a la comunicació s'esclafa contra el fet que els humans s'han comunicat sempre, i també oblida que, per a comunicar-se, més que compartir un codi el que cal és tenir alguna cosa a dir.

Totes les cultures han fet aportacions a les altres, i el testimoni d'aquestes aportacions són les paraules que han anat passat d'una llengua a una altra. A través d'aquestes paraules podem descobrir l'origen polinesi del tatuatge, l'origen bantu del zombi, o l'origen cumanagoto de la butaca. Les paraules manllevades són el testimoni més durador i fiable de la creativitat dels pobles.

Contactes

jaqueta
del francès

camisa
del celta

brusa
del francès

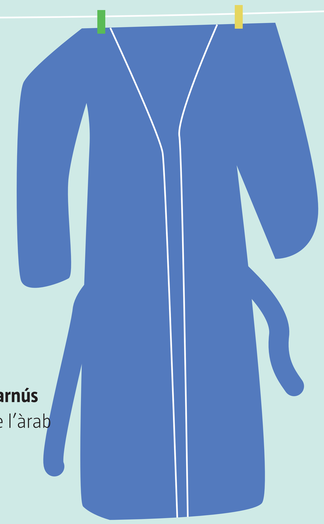

barnús
de l'àrab

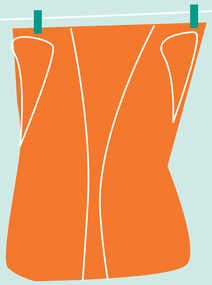

armilla
del castellà

anorac
de l'esquimal

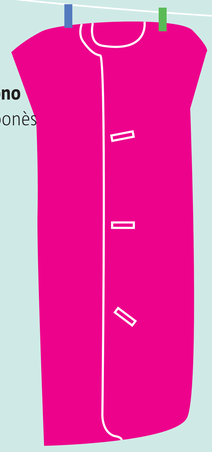

quimono
del japonès

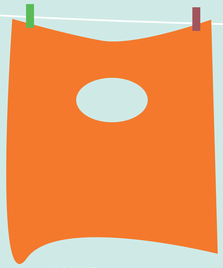

ponxo
del tehuelche

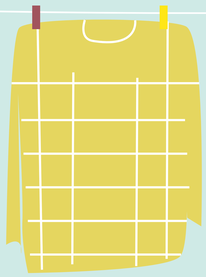

pijama
de l'hindustànic

pareo
del tahitià

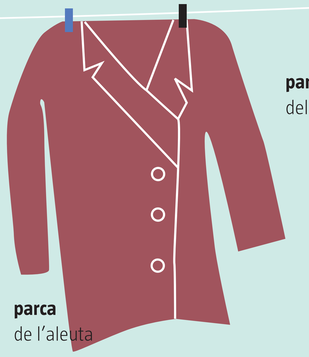

parca
de l'aleuta

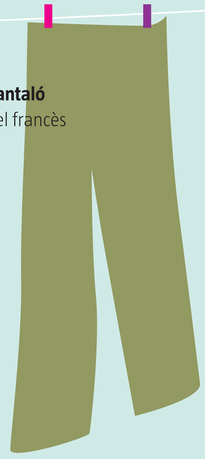

pantaló
del francès

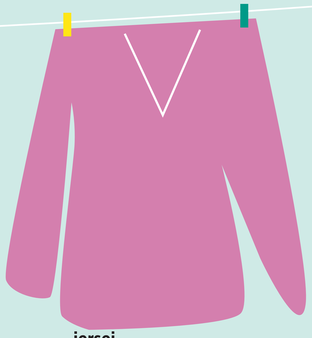

jersei
de l'anglès

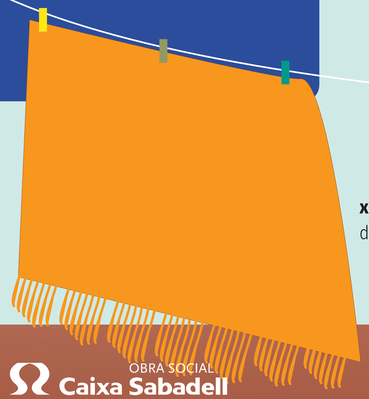

xal
del persa

bufanda
del castellà

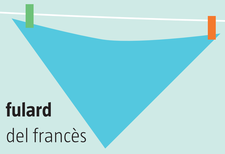

fulard
del francès

corbata
del serbocroat

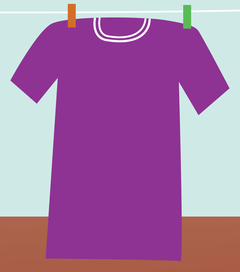

samarra/samarreta
del basc

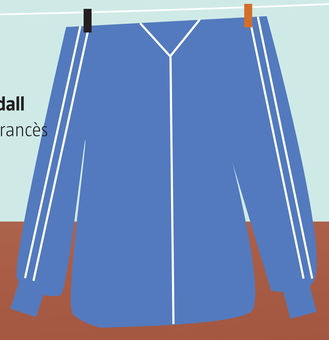

xandall
del francès

suèter
de l'anglès

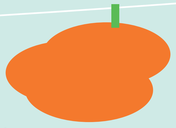

turbant
del turc (procedent del persa)

OBRA SOCIAL
Caixa Sabadell

[=]
c i e m e n

GELA Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades

Les llengües dels catalans

Les llengües dels catalans

Necessitem multiplicitat de llengües perquè són les seves interaccions amb altres llengües el que manté la nostra llengua flexible i creativa.

Andrew Dalby

Contactes

Has pensat mai què menjaríem si només tinguéssim els aliments propis de la nostra cultura? Mira quantes llengües són necessàries per elaborar els plats d'aquest restaurant.

anglès: còctel, bistec, xips, split, púding
àrab: albergínia, fideus, escabetx, carxofes, seitons, sorbets, albercocs, sucre, festucs, cafè
arauac: guaiaba
castellà: gaspatxo
celta: truita
dravídic: arròs
egipci: endívies
escandinau: turbot
francès: restaurant, canapès, consomé, beixamel gratinada, puré, escalopa, entrecot, fricandó, xampinyons, galeta, flam
gaèlic: whisky
gascó: bacallà
germànic: vermut, sopa
gòtic: amanida
grec: espàrrecs, ametlles, tonyina, carta
hindustànic: Pijama
holandès: bíter
italià: canelons, bròquil, sobrassada, salsitxa
japonès: caqui
maorí: kiwi
marathi: bambú
nahua: alvocat, tomàquet, xocolata, cacauets
persa: espinacs, llimona
polonès: merenga
portuguès: porto, melmelada, mandarina
quítxua: patates
taino: barbacoa, iuca
tàmil: curri, mango
tupí: tapioca
turc: caviar, kebab, humus, iogurt
wòlof: banana
zoque: cacau
xinès: soja, quètxup, te

OBRA SOCIAL Caixa Sabadell

[=]
ciemen
GELA Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades

Les llengües dels catalans

Per més que hi hagi qui vulgui mesurar el valor de les llengües segons el nombre de parlants, les xifres mostren que la creació és independent del seu abast demogràfic.

En totes les llengües es crea i es pot crear, i la diversitat ens dóna un instrument per defugir el mercat i les seves regles. D'altra banda, el miratge de les xifres passa per alt els nombres de parlants de les llengües no europees.

Les llengües dels catalans ens acosten aquestes realitats que la història oficial passa per alt.

Relacions

De les cinc llengües del món amb més parlants, tres són asiàtiques: **xinès mandarí, hindi** i **bengalí**.

El grande Homero no escribió en latín, porque era griego, ni Virgilio no escribió en griego, porque era latino. En resolución, todos los poetas antiguos escribieron en la lengua que mamaron en la leche, y no fueron a buscar las estranjeras para declarar la alteza de sus conceptos. Y, siendo esto así, razón sería se estendiese esta costumbre por todas las naciones, y que no se desestimase el poeta alemán porque escribe en su lengua, ni el castellano, ni aun el vizcaíno, que escribe en la suya.

Cervantes. El Quixot

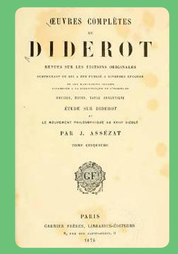

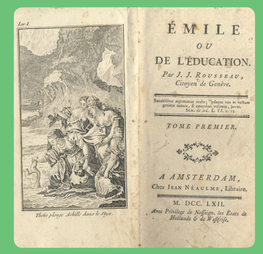

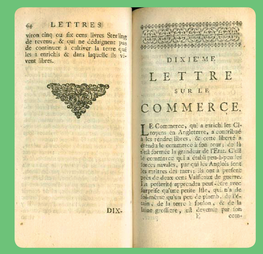

A finals del segle XVIII, quan Diderot, Voltaire o Rousseau ja havien escrit la seva obra, el nombre de persones que parlaven en **francès** no passava dels tres milions, segons el famós informe de l'abat Gregoire.

A l'època de Plató i Aristòtil, els parlants de totes les varietats de **grec** no passaven dels tres milions, una mica més de la meitat dels parlants que té el guaraní actualment.

A l'època en què Shakespeare escrivia, l'**anglès** tenia poc més de 4 milions de parlants a tot el món. Cervantes és de la mateixa època. En aquell moment, hi havia més persones que parlaven el **castellà** que parlants de l'**anglès**, però no arribaven als 6 milions.

OBRA SOCIAL Caixa Sabadell

[=]

ciemen

GELA Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades

Les
llengües
dels
catalans

Les iniciatives públiques oficials o espontànies en favor de les comunitats minoritzades proliferen arreu del món.

Demostren que aquestes poblacions, que es calcula que són uns 300 milions de persones, i que parlen la major part de les llengües contemporànies, són tingudes en compte cada cop més. Sobretot en la mesura que elles prenen consciència de la seva existència i del seu futur i afirmen el seu dret a la llengua i al reconeixement de la seva cultura.

Roland Breton

Relacions

javanès

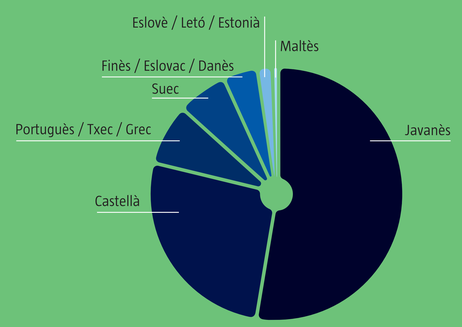

Si el **javanès** —llengua austronèsica parlada a l'illa de Java, que actualment pertany a l'estat d'Indonèsia— fos oficial a la Unió Europea, amb els seus 75 milions de parlants, seria la segona llengua més parlada després de l'alemany i representaria:

***Gairebé el doble de parlants que el castellà**
***Més de set vegades els parlants de português, txec o grec**
***Vuit vegades els parlants de suec**
***Més de dotze vegades els parlants de finès, eslovac o danès**
***Més de 30 vegades els parlants d'eslovè, letó o estonià**
***Més de 187 vegades els parlants de maltès**

ioruba

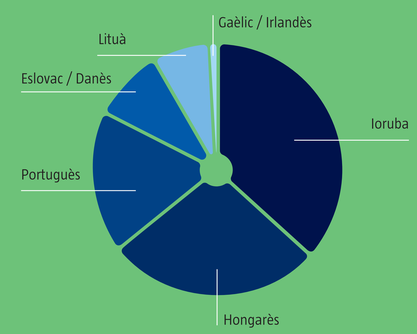

Si el **ioruba** —llengua nigerocongolesa parlada al País Ioruba, que s'estén pel sud-oest de Nigèria i per part de Benín i Togo— amb els seus 22 milions de parlants, fos oficial a la Unió Europea, seria la vuitena llengua més parlada, molt a prop de l'holandès. Representaria:

***Una vegada i mitja els parlants d'hongarès**
***El doble de parlants que el português**
***Gairebé quatre vegades els parlants d'eslovac o de danès**
***Cinc vegades els parlants de lituà**
***Cinquanta vegades els parlants de gàlic irlandès**

guaraní

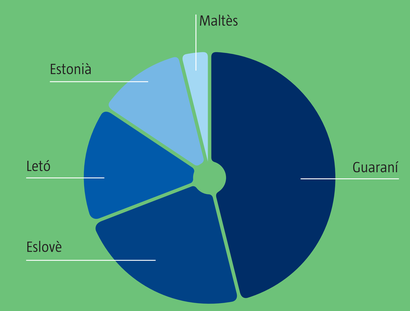

Si el **guaraní** —llengua ameríndia cooficial al Paraguai i també parlada al nord d'Argentina i al sud del Brasil i de Bolívia— que té un nombre de parlants similar al danès, el finès, l'albanès o l'armeni, i força més parlants que el noruec, fos oficial a la Unió Europea, seria la dissetena llengua per nombre de parlants, just abans que el lituà i representaria:

***El doble de parlants que l'eslovè**
***El triple de parlants que el letó**
***Quatre vegades l'estonià**
***Dotze vegades el maltès**

OBRA SOCIAL Caixa Sabadell

[=]
ciemen
GELA Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades